

V1998-16 24.02.98

First Rent a Car AS - konkurranseloven § 3-9, dispensasjon fra §3-3

Sammendrag:

Det er gitt dispensasjon fra forbudet mot markedsdeling i konkurranseloven, slik at aksjonærene i First Rent a Car AS, som driver bilutleie, kan avtale konkurranseforbud og slik at hovedfranchiseavtalen Hertz System Master Franchise Agreement kan inneholde bestemmelser om markedsdeling,

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 29. september 1997, der De på vegne av First Rent a Car AS (First) søker om dispensasjon fra konkurranseloven § 3-3 for en bestemmelse i selskapets aksjonæravtale samt enkelte bestemmelser i Hovedfranchiseavtalen.

First er et nyetablert selskap med formål å drive bilutleie i Norge. Selskapet har overtatt alle aksjer i Hertz Bilutleie AS (Hertz), som har skiftet navn til First Rent a Car Norway AS (First Norway). First har også overtatt Hertz' virksomhet i Danmark. I forbindelse med overtakelsen har First inngått en franchiseavtale med Hertz-gruppen som sikrer First rett til fremtidig bruk av Hertz-navnet i Norge og Danmark. First Norway vil utad fremstå som Hertz' virksomhet i Norge og markedsføre seg under Hertz-navnet.

Firsts hovedaksjonær er Norsk Vekst ASA, med 80,9% av aksjene i selskapet. De øvrige aksjonærer i First er 3 medlemmer av den tidligere ledelsen i Hertz Norge og Danmark som til samme eier de resterende 19,1% aksjer.

Konkurranseloven

Etter konkurranseloven § 3-3 første ledd må to eller flere ervervsdrivende ikke for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsette eller søke å påvirke til markedsdeling i form av områdedeling, kundedeling, kvotefordeling, spesialisering eller kvantumsberegning. Forbudet i første ledd omfatter også retningslinjer, bindende og veiledende avtaler eller ordninger med slikt innhold som rammes av første ledd.

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 dispensere fra forbudene i §§ 3-1 til 3-4 dersom minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller

d) det foreligger særlige hensyn.

Aksjonæravtalen

I forbindelse med etableringen av First ble det inngått en aksjonæravtale mellom eierne. Konkurransetilsynet anser avtalens punkt 14 om konkurranseforbud å være i strid med konkurranse-loven § 3-3. Det vises til konfidensielt vedlegg for ordlyden i aksjonæravtalens punkt 14.

Hovedfranchiseavtalen

Parallelt med opprettelsen av aksjonæravtalen ble det utarbeidet en franchiseavtale mellom Hertz og First. Avtalens punkt 1B (iv) (b) inneholder en bestemmelse som pålegger styret i First å nekte å godkjenne overdragselse av aksjer til konkurrenter. Etter Konkurransetilsynets oppfatning er bestemmelsen i strid med konkurranse-loven § 3-3. Det vises til konfidensielt vedlegg for bestemmelsens ordlyd.

Videre inneholder franchiseavtalens punkt 1D en bestemmelse som pålegger Hertz og First på gjensidig basis å avstå fra å etablere seg med konkurrerende virksomhet i det geografiske området avtalen regulerer. Konkurransetilsynet anser bestemmelsen å være markedsdeling i strid med konkurranse-loven § 3-3. Det vises til konfidensielt vedlegg for bestemmelsens ordlyd.

Tilsvarende fastlegger avtalens punkt 1G en geografisk markedsdeling som etter Konkurransetilsynets oppfatning anses å være i strid med konkurranse-loven § 3-3. Det vises til konfidensielt vedlegg for bestemmelsens ordlyd.

Konkurransetilsynets vurdering og vedtak

Hertz har i flere år drevet korttids- og langtidsutleie av person- og varebiler i Norge gjennom utleiestasjoner fordelt over hele landet. På overtagelsestidspunktet hadde Hertz totalt 99 slike utleiestasjoner, i tillegg hadde selskapet avtaler med 30 franchisetakere. First tar sikte på selv å drive 17 av stasjonene, de resterende vil bli drevet av franchisetakere.

Den viktigste delen av First Norway's utleievirksomhet er korttidsutleie av personbiler, hvor flypassasjerer utgjør det største markedet. Hertz leide i 1995 ut 34% av personbilene til flypassasjerer på norske flyplasser, mens markedsandelene til de største konkurrentene Avis, Europcar og Budget var hhv. 37%, 16% og 13%. I tillegg etablerte Statoil seg på Fornebu i 1996, og har nå en markedsandel på 5%.

Langtidsutleie skjer i forhold til bedriftskunder, og First har overtatt de rammeavtaler Hertz hadde med en del norske virksomheter på dette området. Markedet for langtidsutleie omfatter mange aktører med ulike former for utleievirksomhet. I tillegg til ovenfornevnte utleie-selskaper, driver enkelte bilforretninger, leasingselskaper og bensinstasjoner langtidsutleie av biler. Hertz andel av dette markedet anslås til om lag 4%.

Utleiemarkedet for varebiler er mer begrenset i omfang. Også her anslås Hertz' markedsandel til å være ca. 4%.

Det er flere bilutleiekjeder i Norge, der de største aktørene driver sin virksomhet i geografiske områder over hele landet. Hertz (First) og Avis er de to største aktørene. I tillegg er som nevnte Europcar og Budget vel etablert, samt at den nyetablerte bilutleievirksomheten til Statoil har fått fotfeste i bransjen.

Videre medfører First sin overtakelse av Hertz kun at en av aktørene har fått ny eier, slik at overtakelsen ikke innebærer nevneverdige konsentrasjons-endringer i næringen. Konkurransetilsynet er derfor av den oppfatning at First sin overtakelse av Hertz' virksomhet har en begrenset konkurransemessig virkning.

Konkurransetilsynet har på denne bakgrunn og med hjemmel i konkurranse-loven § 3-9 bokstav c) fattet følgende vedtak:

Aksjonærene i First Rent a Car AS gis dispensasjon fra konkurranse-loven § 3-3 for å kunne innta punkt 14 om konkurranseforbud i aksjonæravtalen datert 7. juli 1997.

First Rent a Car AS gis dispensasjon fra konkurranse-loven § 3-3 for å innta punktene 1B (iv) (b), 1D og 1G om markedsdeling i hovedfranchiseavtalen Hertz System Master Franchise Agreement datert 4. juli 1997.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder til 1. mars 2003.

Vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage skal stiles Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak".

Dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er tilstede. Dersom dispensasjon ønskes utover utløpsdatoen, bes De søke i god tid.

Avtalens mulige EØS-dimensjon - til orientering

First Rent a Car AS er et selskap med virksomhet i Norge og Danmark, og Hertz har et verdensomspennende franchisenett. Ovennevnte lisensavtale gjelder hovedlisenstaker i Norge og Danmark, og avtalen vil kunne få en EØS-dimensjon. Dette betyr at dersom avtalen kan påvirke samhandelen mellom EØS-landene, vil avtalen virke konkurranseregulerende i EØS-territoriet og således også være underlagt EØS-avtalens konkurranseregler. Et eksempel på en slik virkning er en norsk bruker av First-leiebil i Norge som på bakgrunn av sitt kundeforhold til First bestiller en First-/Hertz-leiebil i et annet EØS-land, eksempelvis i Danmark. Avtalen vil i et slikt tilfelle bli rammet av artikkel 53 i EØS-avtalen, men vil likevel være lovlig dersom den omfattes av gruppeunntaket for franchiseavtaler. Det er avtalepartenes ansvar å vurdere hvorvidt avtalen omfattes av dette gruppeunntaket

[til toppen](#)